

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

פרק שני הקומץ את המנחה

פרק זה נקרא גם בשם הקומץ זוטא [עיין בתוס' בדף כ"ה ע"א ד"ה עון. וברש"י בדף נ"ח ע"א בד"ה לוג שמן של מצורע].

מחשבת הקטרת לבונה לאחר הזמן

[או: הקומץ את המנחה להקטיר לבונתה למחר]

בדף י"ב נתבאר, שהמחשב בשעת אחת מעבודות המנחה, שתהא אחת האכילות [או כזית ממנה], לאחר הזמן הכשר לה, פיגל את המנחה, ובכלל זה כשקמץ את המנחה [שהיא מעבודות המנחה], על מנת לאכול את השיריים [שהם אכילת אדם] לאחר הזמן, או כשקמץ את המנחה על מנת להקטיר את הקומץ או הלבונה [שהם אכילות מזבח] לאחר הזמן.

ובמשנתנו מבואר, שלדעת רבי יוסי, יש חילוק בין שתי אכילות המזבח [הקומץ והלבונה], שאם קמץ את המנחה על מנת להקטיר את הקומץ למחר, הרי זה פיגול, [כנ"ל], אבל אם קמץ את המנחה על מנת להקטיר את הלבונה למחר, לא פיגל את המנחה, [אלא פסלה בלבד מדרבנן, גזרה משום מחשב בקומץ].

והטעם לכך, כי לדעת רבי יוסי, אין מתיר מפגל מתיר, כלומר, כשעושה עבודה במתיר אחד, ומחשב על אכילת המתיר השני, לא פיגל, ומאחר שהקמיצה היא עבודת הקומץ, ולא עבודת הלבונה, אם חישב בשעת הקמיצה להקטיר את הלבונה לאחר הזמן, לא פיגל, כי כשקומץ, אינו עושה עבודה בלבונה, ורק כשקומץ על מנת להקטיר את הקומץ לאחר הזמן, יש פיגול, כי עושה עבודה בקומץ.

ולדעת רבי יוסי, כן הדין, [שאין מתיר מפגל מתיר], לא רק כששני המתירים הם מינים שונים, שזה קומץ מנחה וזה לבונה, אלא אף כששניהם מין אחד, כגון שני בזיכי לבונה של לחם הפנים, ולכן המחשב מחשבת חוץ לזמנו באחד, בשעת עבודה בחבירו, כגון המקטיר את האחד על מנת להקטיר את חבירו למחר, לא פיגל.

אבל אין לומר שטעמו של רבי יוסי, משום שאין מפגלים בחצי מתיר, כלומר אין מחשבת אכילת המתיר לאחר הזמן מפגלת, אלא כשחישב להקטיר את כל המתירים למחר, [הקומץ והלבונה], אבל חישב להקטיר מתיר אחד בלבד מתוך שנים, לא פיגל.

כי אם זה היה טעמו של רבי יוסי, היה אומר, שגם כשקמץ על מנת להקטיר את הקומץ לבדו למחר, לא פיגל, ובזה הוא מודה שפיגל.

ובאמת, גם חכמים מסכימים עם רבי יוסי, שאין מתיר מפגל את המתיר, ולכן, גם לדעתם, השוחט את אחד משני כבשי עצרת, על מנת לזרוק דם חבירו למחר, לא פיגל.

ורק לעניין קומץ ולבונה נחלקו חכמים על רבי יוסי, משום שלדעתם, מאחר שהקומץ והלבונה ניתנים בכלי אחד, הם נחשבים כדבר אחד.

ליקוט לבונה בזר

מתחילה הלבונה היתה על כל המנחה, וקודם הקמיצה מסלקים אותה לצד אחד, כדי שתהא הקמיצה מהמנחה בלא לבונה, ולאחר הקמיצה מלקטים את הלבונה מעל המנחה כי הלבונה כולה מוקטרת לגבוה.

ולדעת רבי ינאי, הכהן צריך ללקט את הלבונה מעל המנחה, אבל אם זר ליקט את הלבונה, ונתנה לכהן להקטרה, פסול.

ולדברי רבי ירמיה, הטעם לכך, כי לדעת רבי ינאי, כל קירוב של דבר העומד להינתן למזבח לכיוון המזבח, נחשב כעבודת הולכה, אף כשהמקרב עומד במקומו ואינו זז, [=הולכה שלא ברגל שמה הולכה], ואם כן, ליקוט הלבונה מעל המנחה, מאחר שהוא קירובה להקטרה, הרי זה בכלל הולכה. וכלל בידינו, שהולכה בזר פסולה.

ורב מרי רצה להביא ראיה מהמשנה לדברי רבי ינאי, שהטעם לכך שליקוט הלבונה נחשב כעבודה, משום שאי אפשר בלעדיו, שכן אין אפשרות להקטירה בלא ללקטה, וכל דבר שהוא צורך העבודה, ואי אפשר בלא לעשותו, נחשב כעבודה עצמה.

שכן מצינו, שנתינת הקומץ בכלי שרת נחשבת כקבלה כמו עבודת קבלת הדם בקרבנות, אף שאינן שוות ממש, שכן הדם מתקבל בכלי על ידי נתינת הכלי תחת הדם וכניסתו אליו מעצמו, והקומץ ניתן בכלי על ידי פעולת הכהן, ובכל זאת שתיהן נחשבות כקבלה, כי אי אפשר בלעדי הקבלה הזו, וכמו כן שאר עבודות, כשאי אפשר בלעדיהן, הן נחשבות כעבודה.

אולם דבריו נדחו, משום שאין ראיה ממתן כלי, כי ודאי ששתי הקבלות הללו שוות לגמרי, כי בשתיהן הדבר מתקבל בכלי ומתקדש בו, ואין נפקא מינה אם מתקבל על ידי הכהן או ממילא.

מחשבת חוץ לזמנו במקצת אכילה

דעת חכמים

העושה עבודה של קרבן, על מנת לאכול מקצת מהאוכל למחר, גם השאר שלא חשב עליו לאוכלו למחר, מתפגל.

ולא רק כשאותו חלק שחשב עליו, הוא גוף אחד עם מה שלא חשב עליו, [כגון שחט שלמים על מנת לאכול ירך ימין למחר, שבזה גם שאר הבשר מתפגל].

אלא אף כשאותו חלק שחשב עליו, הוא דבר נפרד ממה שלא חשב עליו, [כגון שתי הלחם הבאים בעצרת עם שני כבשים, ושחט את הכבשים על מנת לאכול את אחת החלות למחר, פיגל את שתיהן. וכן כשהקטיר את בזיכי הלבונה של לחם הפנים, על מנת לאכול אחד מהסדרים של לחם הפנים למחר, נתפגלו שני הסדרים].

- ומכל מקום, לדעת חכמים, כל זה כשהיתה אותה מחשבה בעבודה שלמה, כגון לעניין שתי הלחם, כששחט את שני הכבשים, על מנת לאכול לחם אחד למחר, אבל אם שחט רק כבש אחד במחשבה לאכול חלה אחת למחר, לא פיגל, כי אין מפגלים בחצי [עבודת] מתיר. [ולדברי רב הונא, דין זה אמר רבי בברייתא].

- ולדעת רבי מאיר, אף כששחט כבש אחד, על מנת לאכול לחם אחד למחר, פיגל, כי לדעת רבי מאיר מפגלים בחצי מתיר.

דעת רבי יוסי

< לדברי רב הונא.

העושה עבודה של קרבן, על מנת לאכול מקצת מהאוכל למחר, לא פיגל אלא את אותו דבר שחשב עליו, [והשאר פסול בלבד מדרבנן, אבל אין חייבים כרת על אכילתו].

ולא רק כשאותו חלק שחשב עליו, הוא דבר נפרד ממה שלא חשב עליו, [כגון שתי הלחם הבאים בעצרת עם שני כבשים, ושחט את הכבשים על מנת לאכול את אחת החלות למחר, לא פיגל אלא את אותו לחם שחשב עליו. וכן כשהקטיר את בזיכי הלבונה של לחם הפנים, על מנת לאכול אחד מהסדרים של לחם הפנים למחר, לא נתפגל אלא אותו הסדר שחשב עליו].

אלא אף כשאותו חלק שחשב עליו, הוא גוף אחד עם מה שלא חשב עליו, [כגון שחט שלמים על מנת לאכול ירך ימין למחר, לא פיגל את ירך שמאל ושאר הבשר].

ודין זה למד מסברא וממקרא.

סברא – תמיד מעשה עדיף ממחשבה, ואם כן, ודאי שמחשבת פסול אינה פוסלת יותר ממעשה פסול, [כגון של טומאה], וכשם שבמעשה, אם נטמא חלק אחד של הקרבן, לא נטמאו חלקים אחרים, [שפרשו ממנו], כך במחשבת פסול, אם חישב על חלק אחד מחשבת פיגול, לא נתפגלו חלקים אחרים.

מקרא – נאמר בעניין פסול פיגול "פָּגוּל יִהְיֶה וְהִנָּפֵשׁ הָאֶכְלָת מִמֶּנּוּ עֲזוּנָה תִשָּׂא", ו"מִמֶּנּוּ" מיעוט הוא, לומר, רק האוכל מאותו חלק חייב כרת, אבל האוכל מחלקים אחרים אינו חייב כרת.

דף י"ד

< לדברי רבי יוחנן.

העושה עבודה שלמה של קרבן, על מנת לאכול מקצת מהאוכל למחר, גם השאר שלא חשב עליו לאוכלו למחר, מתפגל, כי כל שנחשב כדבר אחד, מתפגל כולו על ידי מחשבה במקצתו.

שכן מצינו, שלדעת רבי יוסי, השוחט את הפרים הנשרפים [בחוץ], על מנת לשפוך את שיירי הדם, [שניתנים על יסוד דרומי של מזבח החיצון], למחר, פיגל את הבשר, ואם כן, אם מחשבה בדם מפגלת את הבשר, כל שכן שמחשבה במקצת בשר, מפגלת את שאר הבשר.

וכן מצינו, שלדעת רבי יוסי, הקומץ את המנחה על מנת להקטיר את הקומץ למחר, פיגל את השיריים, ואם כן, אם מחשבה בקומץ מפגלת את השיריים, כל שכן שמחשבה במקצת הדבר עצמו, מפגלת את כולו.

אלא שלעניין שתי הלחם הבאים בעצרת, ושני סדרים של לחם הפנים, מאחר שמצד אחד הם נחשבים כדבר אחד, כי הם מעכבים זה את זה, ומצד שני הם נחשבים כשני דברים, שכן הכתוב קרא אותם שנים, ללמד שיעשו כל אחד לעצמו, [לעניין שתי הלחם נאמר "מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תִּבְיְאוּ לָחֶם תִּנּוּפָה שְׁתֵּי שָׁנִי עֲשָׂרָנִים סֵלֶת תִּתְּקִינָה חֲמֵץ תִּתְּקִינָה בְּכֹרִים לַה'"] וכל מקום שנאמר הוייה כמו "תִּתְּקִינָה" הרי זה מעכב. ולעניין לחם הפנים נאמר, "וְשִׁמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּי מַעֲרְכוֹת שֶׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת עַל הַשֶּׁלֶחַן הַסָּהָר לִפְנֵי ה'", בדברים אלו, הדבר תלוי בעובד, אם צירף אותם יחד, כגון שאמר, הריני שוחט את הכבשים על מנת לאכול כזית משתי הלחם, מאחר שצירפם יחד, נחשבים הם כדבר אחד, ומחמת מחשבה על כזית מהם נתפגלו כולם. אבל אם לא צירפם יחד, אלא אמר הריני שוחט את הכבשים, על מנת לאכול לחם אחד למחר, מאחר שלא צירפם, אינם נחשבים כדבר אחד, ולא נתפגל אלא הלחם שחשב עליו מחשבת פיגול.